

**FRÁSÖGN**

*af fundi þingmannanefndar og ráðherra EFTA í Vestmannaeyjum 22.–24. júní 2014*

Í Vestmannaeyjum fór fram hefðbundinn fundur þingmannanefndar og ráðherra EFTA auk þess sem þingmannanefndin hélt fund með ráðgjafanefnd EFTA og eiginlegan nefndarfund. Af hálfu Íslandsdeildar sóttu fundina Guðlaugur Þór Þórðarson formaður, Árni Páll Árnason, Katrín Jakobsdóttir, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson auk Stígs Stefánssonar ritara.

Á fundi þingmannanefndar EFTA var farið yfir stöðu EES-samningsins. Annars vegar var farið yfir þann mikla fjölda ESB-gerða á sviði innri markaðarins sem bíður upptöku í EES-samninginn og hins vegar var fjallað um svonefndan innleiðingarhalla EES/EFTA-ríkjanna sem mælir hversu hratt ríkin innleiða þær gerðir sem þegar hafa verið teknar upp í EES-samninginn. Fram kom að 581 gerðir sem þegar eru í gildi á innri markaði ESB bíða upptöku í EES-samninginn. Ein af ástæðum þessa fjölda er sú að gerðir eru tengdar og ef vandi er við upptöku svokallaðrar „móðurgerðar“ í EES-samninginn verða tugir tengdra gerða einnig að bíða þar til lausn er fundin. Farið var yfir nýjar verklagsreglur á vettvangi EFTA sem tóku gildi í maí sl. og beinast að því að tryggja hraðari upptöku gerða í EES-samninginn. Reglurnar kveða m.a. á um að sérfræðingar EFTA hefji vinnu við að meta ESB-gerðir fyrir en áður tíðkaðist og jafnframt hraðameðferð fyrir einfaldar gerðir. Árni Páll Árnason sagði einn helsta veikleika EES-samningsins þann að hann væri í eðli sínu embættismannasamningur og að besta leiðin til að hafa áhrif á ESB-gerðir í mótun sem kynnu að valda vanda fyrir EFTA/EES-ríkin væri að þing EFTA/EES-ríkjanna gerðu þingflokki kleift að beita sér í samskiptum við systurflokka þegar gerðir væru til meðferðar í Evrópuþinginu.

Guðlaugur Þór Þórðarson ræddi reglur ESB um innstæðutryggingar sem breytt var í kjölfar fjármálakreppunnar árið 2008 og bíða upptöku í EES-samninginn. Sagði hann að með reglunum væri lágmark innstæðutrygginga hækkað úr 20.000 evrum í 100.000 evrur og kveðið væri á um ríkisábyrgð. Guðlaugur Þór sagði óhugsandi að innleiða slíkar reglur á Íslandi enda væri áhætta hér mun meiri en annars staðar vegna fárra banka. Ef einn af þremur ráðandi bönkum á íslenskum fjármálamarkaði lenti í erfiðleikum gæti það haft í för með sér að gríðarlegur kostnaður félli á skattgreiðendum.

Þá var farið yfir vinnu við EES-gerðir í þjóðþingum EES/EFTA-ríkjanna og gerði Guðlaugur Þór Þórðarson grein fyrir reglum um þinglega meðferð EES-mála á Alþingi og framkvæmd þeirra frá hausti 2010. Fram kom að EES-mál koma allt að þrisvar til kasta þingsins. Fyrsta stigið er þegar ESB-gerð, sem fyrirhugað er að fella inn í EES-samninginn og fyrirséð er að kalli á lagabreytingar hérlandis, er til meðferðar í vinnuhópi EFTA. Þá skal utanríkisráðuneyti hafa samráð við utanríkismálanefnd. Annað stigið er samráð ráðuneytis við utanríkismálanefnd fyrir fundi í sameiginlegu EES-nefndinni þar sem ákvarðanir eru teknar af Íslands hálfu um upptöku gerða í EES-samninginn. Þriðja stigið er staðfesting Alþingis á ákvörðunum sameiginlegu EES-nefndarinnar, annars vegar með samþykkt þingsályktunar til afléttingar stjórnskipulegs fyrirvara og hins vegar samþykkt lagafrumvarps með innleiðingu á þeim reglum sem viðkomandi gerð kvað á um. Katrín Jakobsdóttir sagði nauðsynlegt að þjóðþingin væru upplýst snemma í ferlinu þegar gerðir væru í undirbúningi.

Á sameiginlegum fundi þingmannanefndar og ráðgjafanefndar EFTA var fjallað um yfirstandandi fríverslunarviðræður Bandaríkjanna við ESB, TTIP (e. Transatlantic Trade and Investment Partnership), sem hófust í júlí í fyrra. Viðræður snúa að markaðsaðgangi og varða lækkun og niðurfellingu tolla, upprunareglur, þjónustuviðskipti, fjárfestingar og opinber innkaup. Tollar eru tiltölulega lágir milli Bandaríkjanna og ESB en gagnkvæm viðurkenning staðla eða sameiginlegir staðlar er talin mundu örva mjög viðskiptin yfir Atlantsála. Leiði viðræðurnar til niðurstöðu er óvíst hvort önnur ríki geti orðið aðili að samningnum með tíð og

tíma. Lögð var áhersla á að EFTA-ríkin fylgdust grannt með gangi viðræðanna og að reynt yrði að tryggja að TTIP mundi ekki skerða samkeppnisstöðu fyrirtækja innan EFTA gagnvart fyrirtækjum í ESB þegar kemur að aðgangi að Bandaríkjamarkaði.

Á fundi þingmanna og ráðherra EFTA var að venju annars vegar fjallað um fríverslunarmál og hins vegar um EES. Gunnar Bragi Sveinsson utanríkisráðherra fór yfir stöðu fríverslunarviðræðna EFTA sem nú hefur 25 gilda fríverslunarsamninga sem taka til 35 ríkja. Mikilvægustu viðræðurnar sem nú standa yfir eru við Indland og tollabandalag Rússlands, Hvíta-Rússlands og Kasakstan en síðarnefndu viðræðurnar liggja niðri vegna ástands mála í Úkraínu. Eftir góðan gang í viðræðum við Indland er þess beðið að hefja þær að nýju eftir hlé við kosningar og stjórnarskipti þar í landi. Hlé er á viðræðum við Indónesíu en búist er við því að þær hefjist að nýju fyrri hluta árs 2015. Þá standa viðræður yfir við Víetnam og Malasíu. Í tengslum við fríverslunarviðræður var fjallað um TTIP og Katrín Jakobsdóttir sagði að við hugsanlega framtíðaraðild EFTA-ríkjanna að slíkum samningi yrði að gæta sérstaklega að því að standa vörð um ríkisrekna almannatjónustu eins og mennta- og heilbrigðiskerfi auk ljósvakamiðla og að samkeppnisákvæði þrengi ekki að þeim rekstri.

Í EES-umræðu á fundi þingmanna og ráðherra EFTA var m.a. fjallað um þátttöku EFTA-ríkja í mennta- og vísindaáætlunum ESB, nýtt vinnulag EFTA til að takast á við innleiðingarhalla EES-gerða og framlög til þróunarsjóðs EFTA. Loks var fjallað um stöðu samskipta Sviss og ESB eftir að Svisslendingar samþykktu í þjóðaratkvæðagreiðslu í febrúar sl. að setja hámark á þann fjölda innflytjenda sem fær að koma til landsins, þar á meðal borgara ESB-ríkja. Samþykkt tillögunnar brýtur gegn samningi Sviss og ESB um frjálsa för fólks, fjármagns og varnings og var þvert gegn stefnu ríkisstjórnar landsins. Verið er að fara yfir það í Sviss hvernig bregðast skuli við samþykktinni.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu [www.efta.int](http://www.efta.int).